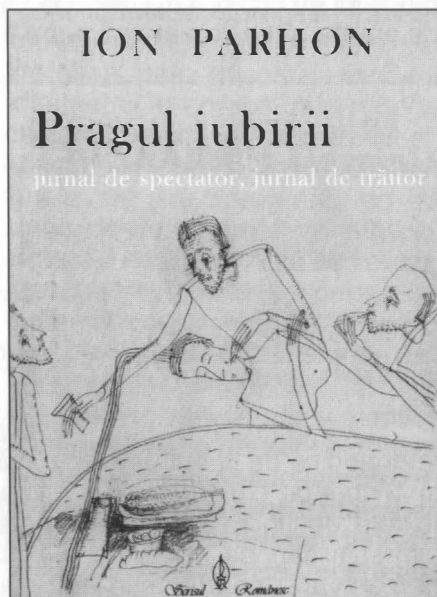

Constantin PARASCHIVESCU

Scenă, ca o mare iubire

Ion Parhon ne face o surpriză publicându-și, la Editura „Scrisul Românesc” din Craiova „cartea mea despre lumea teatrului oglindită în lumea sufletului meu” – intitulată *Pragul iubirii* – chiar într-un octombrie 2004, când schimba prefixul vârstei. O carte despre „spectacolul nenumăratelor reprezentații de pe scenă și din viață [...] radiografia sau iconografia unei mari iubiri pentru Scenă și pentru oamenii ei, carte de bucurii și suferințe din călătoria mea pe un ocean al amintirilor”. După mențiunea de sub titlu: un „*Jurnal de spectator, jurnal de trăitor*”. Cu însemnări despre cele văzute cunoscute, simțite într-o activitate de peste patru decenii de comentator al fenomenului teatral, concentrată în experiență bogată a ultimilor ani, însemnări, nu cronici cum poate ne-am fi așteptat având în vedere rodul concret al acestei experiențe răstrânt în publicații. Ceva în genul celor cuprinse în volumul *Istorie și isterii teatrale* de Elisabeta Pop de la Oradea, numai că acelea erau file dintr-un amplu carnet de secretar literar al simpaticei autoare, care scrie cronică numai de la o vreme și pe o arie limitată. Ion a ținut să îmbine experiența de cronicar cu aceea a propriului său suflet. Sensibil la cele ce-l înconjură, generos și afectuos în relații, cu un zâmbet din mustață care-i înseninează pe neașteptate fața și-l face să-i joace ghiduș ochii, împătimitul de artă ne dezvăluie spectacolul propriului său univers interior, care e mai mult decât o relațare, e o confesiune și un gest de caldă prețuire pentru noi.

În optzeci de episoade scurte sau capitole (pentru care îi reproșez doar lipsa lor dintr-un sumar orientativ la sfârșit), Ion Parhon se referă, bineînțeles, cel mai mult la evenimente și personalități din lumea teatrului, mari spectacole, festivaluri, turnee peste hotare, experiență de selecționar unic și membru în jurii de premiere, prietenii cu actori și colegi de breaslă; dar și relațiile cu artiști plastici și opinii despre opera lor, pasiunea pentru sport (cândva fotbalist la piticii „Științei Craiova”, echipă pierdută acum pe ultimul loc în clasament de fostul milițian Dinel Staicu, actualul patron), atașamentul față de câini. E un liric entuziast și sincer, care nu se sfiește să se declare „trăitor îndrăgostit de miracolul teatrului”, pe actorii de talent să-i numească „Dumnezei ai scenei” și întruchipările lor atât de efemere „o nesfârșită lecție practică de iubire, de respect și de credință în puterile nemărginite ale lui «Ariel» de a binecuvânta cu «prinosul de spirit» al magiei teatrului”. Din peste 2500 de spectacole văzute în vreo 45 de ani, cum spune, vreo 2000 au intrat într-un con de umbră și uitare, datorită mediocrității sau imposturii, dar mai

bine de 200 pot egala unele creații de excepție ale teatrului european, semnate cândva de Irene Papas, Peter Brook, Giorgio Strehler și mai spre noi Lev Dodin. Firesc și întemeiat sunt cele create de Silviu Purcarete la Craiova și Sibiu, cu încununări în turnee internaționale, Cătălina Buzoianu și Dan Puric pe care, de asemenea, i-a însoțit în turnee în Franța și Germania, excepționalele montări ale lui Vlad Mugur și, din ultimul timp, Mihai Măniuțiu, mari spectacole și mari creatori de destine teatrale numiți Ștefan Iordache și Mitică Popescu, sau Virginia Itta Marcu, Mircea Andreescu, Costache Babii de la Brașov. Ecouri și amintiri care-l însoțesc în camera plastic numită „cu pereți de gânduri”, unde însuflețește cu nostalgică afecțiune prietenii cu actorii Constantin Rautchi și Gheorghe Cozorici, cu Goange Marinescu, personalități originale ca Ion Toboșaru (Sir Toby) și Mircea Dinescu („un bufon de geniu”), excentrice ca Andriy Zholdak („un «killer»”), har cuceritor Horațiu Mălăele („Omul care sfidează ploaia”) sau destin dramatic Dan Micu („Micul prinț”); deplânge prețuirea nemărturisită la timp unui confrate plecat la ceruri, Dumitru Solomon, și nu se sfiește să ia în discuție cazul unei controversate personalități ca Dinu Săraru. Iar în ce privește prestația noastră critică în general, ne atrage atenția asupra capcanei de a deveni prizonierii „propriilor scenarii” atunci când *ne așteptăm* ca un spectacol să coincidă cu propria imagine preconcepută despre el.

Pagini deosebit de emoționante sunt cele dedicate părinților, soției și fratelui său Victor, care l-au părăsit, învăluite într-o mare și nestinsă dragoste. Înțeleg acum parcă mai bine de ce însoțește fiecare referire cotidiană la ei cu invocarea „Dumnezeu să-i ierte” și ce preț au avut, au, în viața lui. Emoționante sunt și rândurile consacrate unui prieten patrupe, cu care a împărțit doisprezece ani „de toleranță și dragoste, spre acceptarea absențelor dureroase și spre înțelepciunea redescoperirii rostului celor mai banale bucurii”. Cu zece ani mai puțini, Ion Parhon e acum în biroul redacției de teatru a TVR unde am trudit și eu decenii grei și răscolitori, pe același scaun, în fața altei hârtii pe care scrie cu gând înaripat și suflet liber. Uneori mărturisește fiori de artă asemuitori cu ai mei și atunci mă întreb dacă mai sunt eu acolo, sau cine? De fapt, mă regăsesc mai bine într-o tresărire reciprocă de emoție și mi se pare că n-am trecut degeaba prin aceiași „pereți de gânduri”...

Gabriela MIHALACHE

Jocul cu satiri și măști la Michel de Ghelderode

Dramaturgul belgian Michel de Ghelderode este adus în atenția criticii teatrologice de la noi de cele două lucrări ale Ancăi Măniuțiu (*Carnavalul și ciurma* și *Michel de Ghelderode în căutarea unui teatru teatral*), într-un moment în care textele destinate scenei semnate de autori români trădează aceeași criză de expresie sau de adecvare a limbajului scenic la imagine, ca și mai vechea și nerezolvata contradicție teză–antiteză a textului dramatic. Preferințele lui